

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

DOMINIK HUDAK

TURISTIČKI POTENCIJAL OPĆINE
SVETI ILIJA

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2015.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

DOMINIK HUDAK

TURISTIČKI POTENCIJAL OPĆINE
SVETI ILIJA
TOURISM POTENTIAL IN THE MUNICIPALITY OF
SVETI ILIJA

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

mr. sc. Ivan Hegeduš

ČAKOVEC, 2015.

SAŽETAK

Općina Sveti Ilija lokalna je zajednica smještena u predivnom krajoliku pogodnom za razvoj turizma te je ovaj rad pisan u svrhu pružanja informacija i uvida u stanje i potencijal razvoja turizma na spomenutom području. S obzirom da u Općini Sveti Ilija nije osnovana turistička zajednica, razvoj turizma na području Općine gotovo je zanemaren. Ubrzani način života te preopterećenost suvremenog čovjeka mnogobrojnim obvezama stvara želju za provođenjem odmora u mirnom okruženju gotovo netaknute prirode. Upravo takvo okruženje može ponuditi ova općina.

U radu se nalaze općenite informacije o Općini Sveti Ilija poput geografskog položaja te broja stanovnika. Nadalje, kako bi se omogućilo što bolje razumijevanje, potrebno je navesti i objasniti terminologiju povezanu s turizmom, odnosno temom završnog rada. Sukladno tome navedene su određene vrste turizma te klasifikacija turističkih resursa. Ovdje su i dostupni podaci o prirodnim i kulturnim znamenitostima Općine te njihova potencijalna uloga turističkih resursa, odnosno atrakcija. Uvažavanjem i iskorištavanjem potencijala za razvoj turizma Općine Sveti Ilija te unapređenjem i razvojem cjelokupne infrastrukture, stvaraju se povoljni uvjeti za razvoj kvalitetne i konkurentne turističke ponude kontinentalne Hrvatske. Brojni prirodni i društveni resursi, koji se nalaze na relativno maloj površini, čine povoljne temelje za razvoj specifičnih oblika turizma kao što su: vjerski turizam, kulturni turizam, seoski turizam, sportsko-rekreacijski turizam, izletnički turizam i dr.

Ključne riječi: *Općina Sveti Ilija, rekreacija, specifični oblici turizma, kontinentalni turizam.*

SADRŽAJ

SAŽETAK

1. UVOD	5
2. OPĆENITO O OPĆINI SVETI ILIJA	6
2.1. Geografski položaj Općine Sveti Ilija	6
2.2. Demografska obilježja Općine Sveti Ilija	7
2.2.1. Dobna struktura stanovništva	9
2.3. Povijest Općine Sveti Ilija	10
3. STANJE U TURIZMU OPĆINE SVETI ILIJA	11
3.1. Pozitivni čimbenici vezani uz turizam Općine Sveti Ilija	11
3.2. Negativni čimbenici vezani uz turizam Općine Sveti Ilija	12
4. DEFINIRANJE I KLASIFIKACIJA TURISTIČKIH RESURSA	13
4.1. Definiranje turističkih resursa	13
4.2. Klasifikacija turističkih resursa	13
4.2.1. Prirodni turistički resursi	14
4.2.1.1. Klimatski turistički resursi.....	14
4.2.1.2. Geomorfološki turistički resursi	15
4.2.1.3. Hidrografske turistički resursi	15
4.2.1.4. Biogeografski turistički resursi	16
4.2.1.5. Pejzažni turistički resursi	16
4.2.2. Društveni turistički resursi.....	18
4.2.2.1. Kulturno-povijesni turistički resursi	18
4.2.2.2. Etnosocijalni turistički resursi.....	19
4.2.2.3. Umjetnički turistički resursi.....	19
4.2.2.4. Manifestacijski turistički resursi.....	19
4.2.2.5. Ambijentalni turistički resursi	20
5. POTENCIJALNI TURISTIČKI RESURSI I VRSTE TURIZMA OPĆINE SVETI ILIJA	21
5.1. Potencijalni prirodni turistički resursi Općine Sveti Ilija.....	21
5.1.1. Klimatski resursi Općine Sveti Ilija.....	21
5.1.2. Hidrografske resursi Općine Sveti Ilija.....	21
5.1.3. Biogeografske resursi Općine Sveti Ilija	22

5.1.4. Pejzažni resursi Općine Sveti Ilija	23
5.2. Potencijalni društveni turistički resursi Općine Sveti Ilija	24
5.2.1. Kulturno- povijesni resursi Općine Sveti Ilija.....	24
5.2.1.1. Dvorac Seketin.....	24
5.2.1.2. Crkva svetog Ilije	26
5.2.1.3. Crkva Svi Sveti	27
5.2.2. Etnosocijalni resursi Općine Sveti Ilija.....	29
5.2.3. Manifestacijski resursi Općine Sveti Ilija	31
5.2.3.1. Proštenje u Svetom Iliji.....	31
5.2.3.2. Proštenje u Beletincu	32
5.3. Oblici turizma pogodni za razvoj u Općini Sveti Ilija.....	33
6. ZAKLJUČAK.....	38
7. LITERATURA.....	39
Popis grafikona, slika i tablica	40

1. UVOD

Turizam čini vrlo važan dio gospodarske aktivnosti te je jedna od najvažnijih i najprofitabilnijih gospodarskih grana Republike Hrvatske. Zbog svojih raznovrsnih ekonomskih i neekonomskih učinaka turizam može ne samo pomoći u razvoju već i pokrenuti razvoj cjelokupnog gospodarstva pa se može promatrati i s aspekta gospodarskog akceleratora. U Republici Hrvatskoj razvoj turizma usmjeren je na turizam primorske Hrvatske, a turizam kontinentalne Hrvatske gotovo je zanemaren. Kontinentalna Hrvatska ima mnogobrojne prirodne i društvene resurse koji bi se uz pomoć turizma mogli razvijati, ekonomski valorizirati, ali i zaštititi. Učinci turizma uvijek su prisutni bez obzira na prostor na kojemu se turizam odvija.

Pozitivan utjecaj različitih ekonomskih i neekonomskih učinaka turizma pogodovao bi unapređenju turističke, ali i cjelokupne infrastrukture na području Općine Sveti Ilija. Kulturno-povijesna baština, sakralni objekti i održavanje manifestacija upotpunjuje potencijal i turistički doživljaj Općine. Gotovo netaknuta priroda pruža suvremenom čovjeku potreban mir i odmor, ali i mogućnosti za posjetitelje u potrazi za aktivnim odmorom. Sa svojim prirodnim i društvenim resursima prostor Općine Sveti Ilija potencijalna je destinacija za razvoj specifičnih oblika turizma.

2. OPĆENITO O OPĆINI SVETI ILIJA

Osim prirodnih i kulturnih znamenitosti važnu ulogu u razvoju turizma imaju i povijest, geografski položaj te demografska obilježja stanovništva. Podatke iz navedenih područja potrebno je prikupiti kako bi se na temelju njih donijela odluka o vrsti turizma, najpogodnijoj za razvoj na tom području.

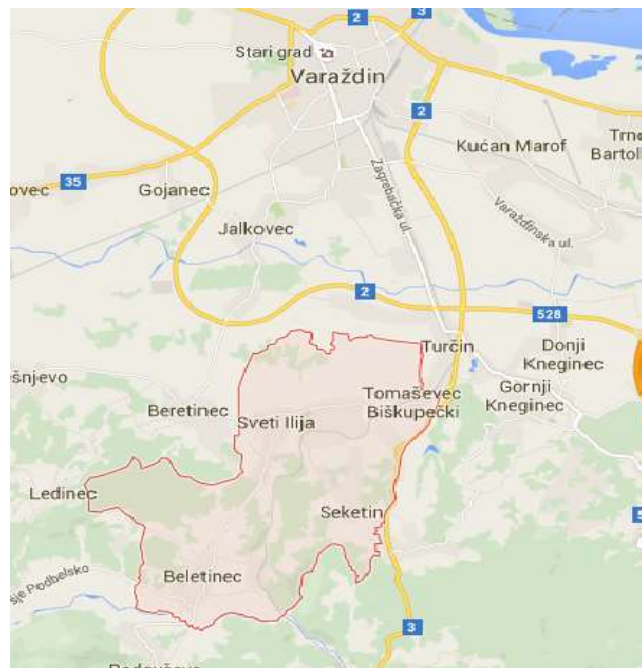
2.1. Geografski položaj Općine Sveti Ilija

Općina Sveti Ilija nalazi se na području sjeverozapadne Hrvatske i jedna je od 22 općine i 6 gradova u sastavu Varaždinske županije. Uzimajući u obzir područje Varaždinske županije, Općina se nalazi u njenom središnjem dijelu. Na zapadu graniči s Općinom Beretince, na istoku s Općinom Gornji Kneginec, na sjeveru s Gradom Varaždinom te s Gradom Novim Marofom na jugu. Blizina Grada Varaždina, čija udaljenost od Općine Sveti Ilija iznosi nešto više od 10 km, čini dodatnu pogodnost za potencijalne turiste (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 10.07.2015.).

Slika 1. Položaj Općine Sveti Ilija u odnosu na teritorij Republike Hrvatske

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Sveti_Ilija
([Vara%C5%BEbinska_%C5%BEupanija](https://hr.wikipedia.org/wiki/Sveti_Ilija)) (10.07.2015.)

Slika 2. Položaj Općine Sveti Ilija u odnosu na Grad Varaždin

Izvor: <https://www.google.hr/maps/place/Op%C4%87ina+Sveti+Ilija/@46.2564966,16.2584245,11z/data=!4m2!3m1!1s0x47660059d358488b:0x8ebba5021a6f41c3>

(10. 07. 2015.)

Promatrajući s aspekta reljefa, Općina Sveti Ilija smještena je dijelom u brežuljkastom, a dijelom u nizinskom području što u cjelini stvara područje dinamičnog i raznovrsnog krajolika. Središnji brežuljkasti dio općine smjestio se na padinama Varaždinsko-topličkog gorja. Sjeverni nizinski dio čini Dravska ravnica izgrađena od aluvijalnih naslaga nastalih djelovanjem dviju rijeka: Drave i Plitvice. Južni nizinski dio nalazi se u aluvijalnoj dolini rijeke Bednje (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 10.07.2015.).

2.2. Demografska obilježja Općine Sveti Ilija

U sastavu Općine Sveti Ilija nalazi se 8 naselja: Sveti Ilija, Beletinec, Doljan, Krušljevec, Tomaševac Biškupečki, Žigrovec i Seketin. Prema posljednjem popisu stanovništva, koji je proveden 2011. godine, u Općini živi ukupno 3.511 stanovnika. Sukladno broju stanovnika najveće naselje je Beletinec s 956 stanovnika, a najmanje naselje je Žigrovec s 211 stanovnika (<http://opcina-sveti-ilija.hr/demografija-2/> 10.07.2015.).

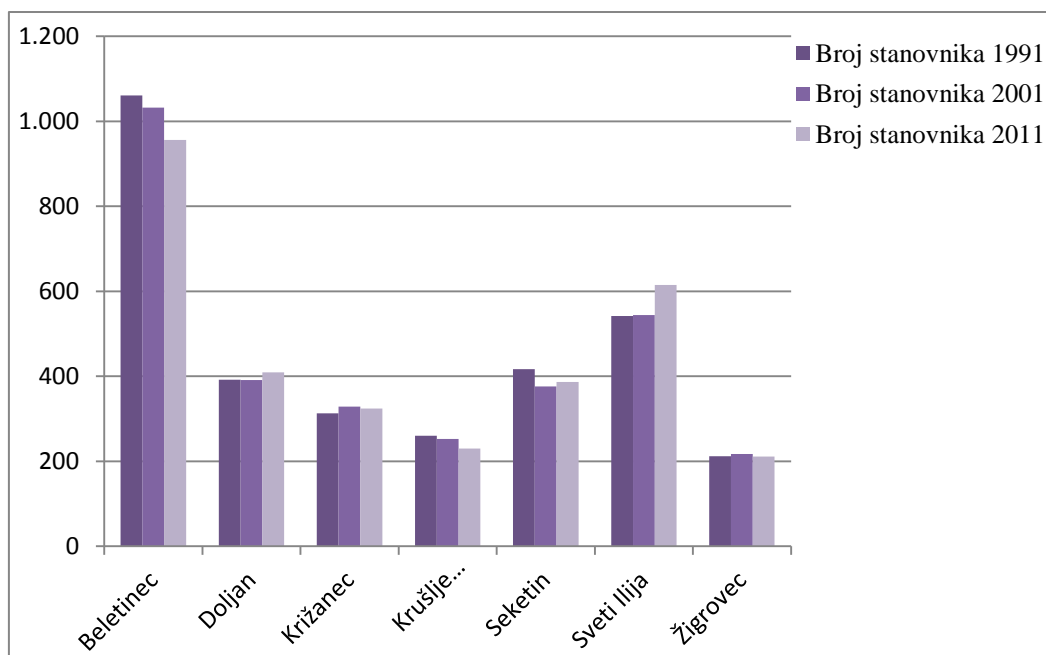
Gustoća naseljenosti iznosi 203.89 st/km² te je veća u odnosu na gustoću naseljenosti Varaždinske županije koja iznosi 139,50 st/km² (<http://opcina-sveti-ilija.hr/demografija-2/> 10.07.2015.).

Tablica 1. Kretanje broja stanovnika Općine Sveti Ilija od 1991. do 2011. godine.

Naselje	Broj stanovnika 1991.	Broj stanovnika 2001.	Broj stanovnika 2011.
Beletinec	1.061	1.032	956
Doljan	392	391	409
Križanec	313	329	324
Krušljevec	260	253	230
Seketin	417	376	387
Sveti Ilija	542	544	615
Žigrovec	212	217	211
Tomaševac Biškupečki	390	390	379
Ukupno	3.587	3.532	3.511

Izvor: <http://opcina-sveti-ilija.hr/demografija-2/> (10.07.2015.)

Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika Općine Sveti Ilija od 1991. do 2011. godine.

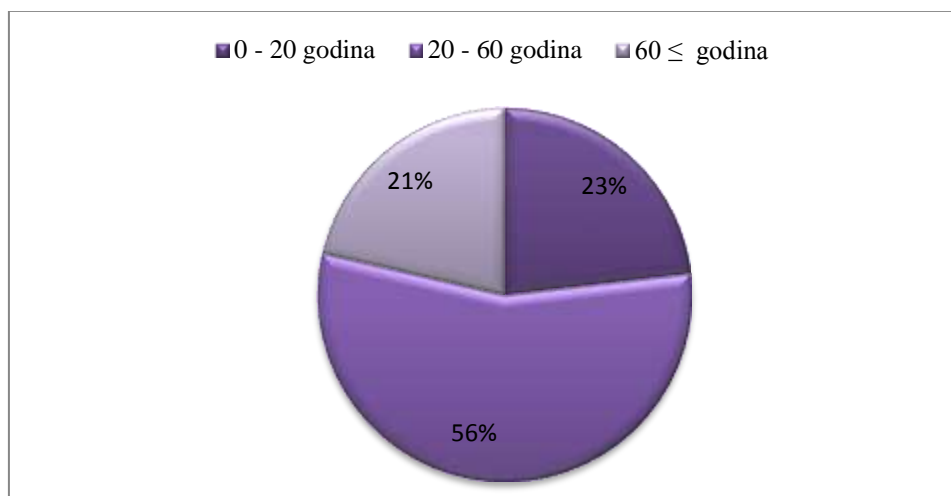
Izvor: Vlastiti rad autora

U prvom grafikonu prikazano je kretanje broja stanovnika u naseljima Općine Sveti Ilija. Za svako naselje koje ulazi u sastav Općine prikazan je i broj stanovnika koji je utvrđen popisom stanovništva 1991. g. i 2001. g. te broj stanovnika koji je utvrđen posljednjim popisom stanovništva - 2011. godine. Iako naselje Beletinec bilježi najveći pad broja stanovnika koji iznosi 105 stanovnika, sa sadašnjih 956 stanovnika još uvijek je najveće naselje Općine Sveti Ilija. Najmanje naselje prema broju stanovnika je Žigrovec. S obzirom da se broj stanovnika od 1991. godine do 2001. povećao s 212 na 217 stanovnika, a od 2001. do 2011. smanjio s 217 na 211 stanovnika, naselje Žigrovec bilježi najmanju promjenu broja stanovnika koja iznosi svega 1 stanovnik manje u odnosu na 1991. godinu. Povećanje broja stanovnika u odnosu na 2001. godinu bilježe naselja Doljan, Seketin i Sveti Ilija. Najveći porast broja stanovnika bilježi naselje Sveti Ilija, koje sa svojih 615 stanovnika 2011., u odnosu na 544 stanovnika u 2001. godini, bilježi porast za 71-og stanovnika.

2.2.1. Dobna struktura stanovništva

Prema popisu stanovništva koji je proveden 2011. godine udio stanovnika mlađih od 20 godina iznosi 23%, odnosno 813 stanovnika. Udio stanovnika starosti od 20 do 60 godina iznosi 56%, odnosno 1947 stanovnika. Nadalje, udio stanovnika starosti od 60 i više godina iznosi 21%, odnosno 751 stanovnik (<http://opcina-sveti-ilija.hr/demografija-2/> 10.07.2015.).

Grafikon 2. Dobna struktura stanovništva Općine Sveti Ilija

Izvor: Vlastiti rad autora

2.3. Povijest Općine Sveti Ilija

Povijesni ostaci i događaji u prošlosti također imaju ulogu u turizmu i privlačnosti turističke destinacije. Bogata povijest Općine Sveti Ilija zasigurno će biti uvrštena u turistički proizvod tog područja. Pronalaskom dviju kamenih sjekira - jedna u šumi Krč nedaleko od Krušljevca te jedna u sjedištu Općine, naselju Sveti Ilija, dokazano je prisutnost čovjeka na ovome području već od prapovijesnog doba. Naselje se ozbiljnije počelo razvijati za vrijeme antičke civilizacije. U to doba dolazi do izgradnje putova, novih spoznaja i vjerovanja. Isprava zagrebačkog Kaptola iz 1236. godine prvi je pisani izvor vezan uz Općinu Sveti Ilija u kojemu se spominju toponimi „Obrys“ - kao ime potoka te tvrđava „Beletyncy“. U prvom popisu župa Zagrebačke županije, koji je proveden 1247. godine., prvi put se spominje Župa svetog Ilije. Nadalje, pisani izvori iz razdoblja od sredine 17. do sredine 18. stoljeća sadrže podatke o počecima obrazovanja na području Općine. Brojni spomenici arhitekture svjedoče o višestoljetnoj povijesti i kulturnim vrijednostima tog područja (<http://opcina-sveti-ilija.hr/povijest/> 10.07.2015.).

Kao zasebna teritorijalna jedinica i jedinica lokalne samouprave Općina Sveti Ilija je formirana 1992. godine, a do tada je bila u sastavu bivše Općine Varaždin. Nakon navedenog događaja općina se počela ozbiljnije razvijati. Ubrzo je izgrađena željeznička postaja u naselju Doljan, zatim poštanski ured te zdravstvena ambulanta i ljekarna u naselju Sveti Ilija. Ulaganjem u obrazovanje te energetske, telekomunikacijsku i prometnu infrastrukturu omogućen je kontinuiran napredak i razvoj Općine (<http://opcina-sveti-ilija.hr/povijest/> 10.07.2015.).

3. STANJE U TURIZMU OPĆINE SVETI ILIJA

Uzimajući u obzir krajolik, prirodnu i kulturnu baštinu, Općina Sveti Ilija ima neupitan turistički potencijal na svome području. Nažalost, taj potencijal nije ni u najmanjoj mjeri iskorišten.

3.1. Pozitivni čimbenici vezani uz turizam Općine Sveti Ilija

Prostor i okolina vrlo su važni segmenti koji utječu na turistički potencijal svake turističke destinacije. Prirodna i kulturna raznolikost područja Općine Sveti Ilija stvara mnogobrojne turističke resurse koji objedinjeni u cjelinu čine jedinstvenu i specifičnu turističku ponudu potencijalne turističke destinacije. Čist okoliš, svjež zrak, tišina, gotovo netaknuta priroda pružaju uvjete za psihičku i fizičku relaksaciju koja suvremenom čovjeku predstavlja potrebu, ako ne i nužnost, kako bi se lakše nosio s ubrzanim načinom života te udaljio od svakodnevnih problema, gradske buke i stresa. Sve više turista okreće se specifičnim oblicima turizma te u potrazi za aktivnim odmorom odabiru destinacije koje nisu postale dio masovnog turizma.

Dinamičan i raznovrstan krajolik pruža izuzetne uvjete za sport i rekreaciju te svojim prirodnim izgledom omogućuje zadovoljavanje turističkih potreba posjetitelja, a dodatna ulaganja pozitivno će utjecati na cjelokupni doživljaj. Relativno mali prostor na kojemu se nalaze brojni prirodni i društveni resursi omogućuje obilazak bez potrebe za motornim vozilima što pozitivno utječe na očuvanje turističkih resursa u izvornom stanju.

3.2. Negativni čimbenici vezani uz turizam Općine Sveti Ilija

Tijela lokalne uprave ne pružaju nikakav interes ni poticaj za razvoj turizma pa tako ni stanovništvo Općine nije svjesno mogućnosti i prilika u turizmu. Jedan od glavnih problema koji negativno utječu na razvoj turizma u Općini Sveti Ilija jest činjenica da nije osnovana turistička zajednica. Dakle, zato što ne postoji turistička zajednica, ne postoji tijelo koje bi istražilo i objedinilo turističku ponudu te razradilo cjelokupnu strategiju razvoja turizma Općine Sveti Ilija.

Osnivanje turističke zajednice regulirano je Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. Članak 4. ovog zakona navodi uvjete za obavezno osnivanje turističke zajednice. S obzirom da Općina Sveti Ilija ne zadovoljava niti jedan uvjet, osniva se prema uvjetima iz članka 5. koji navodi uvjete za neobavezno osnivanje turističkih zajednica. Glavni ciljevi turističke zajednice navedeni su u članku 9. navedenog zakona, a to su:

1. Poticanje i iniciranje razvoja i unapređivanje postojećeg turističkog proizvoda; iniciranje razvoja novih turističkih proizvoda područja za koje su osnovane na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

2. Promocija turističkog proizvoda područja za koje su osnovane.

3. Razvijanje svijesti o važnosti i gospodarskim, društvenim i drugim učincima turizma te potrebi i važnosti očuvanja i unapređenja svih elemenata turističkog proizvoda određenog područja, a osobito zaštite okoliša te prirodne i kulturne baštine sukladno održivom razvoju (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, Narodne novine, 152/08, <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> 14.07.2015.).

Navedeni ciljevi čine izvrsno rješenje za probleme razvoja turizma u Općini Sveti Ilija.

Nepostojanje smještajnih kapaciteta na području Općine također može negativno utjecati na razvoj turizma. No, izgradnja bilo koje vrste smještajnih kapaciteta velika je investicija za relativno malu lokalnu zajednicu pa se dovodi u pitanje profitabilnost istih. U susjednoj općini, Općini Gornji Kneginec, nalazi se hotel „La' Gus“ koji zbog svoje blizine i kvalitete čini izvrsno rješenje navedenog problema. Nadalje, umjesto međusobne konkurencije, najbolje je rješenje partnerstvo.

4. DEFINIRANJE I KLASIFIKACIJA TURISTIČKIH RESURSA

4.1. Definiranje turističkih resursa

U ekonomiji se resursi definiraju kao materijalna ili duhovna dobra koja se mogu gospodarski valorizirati kao čimbenici koji se rabe u proizvodnji nekih roba ili usluga i sudjeluju u stvaranju realnog bruto domaćeg proizvoda. Nadalje, bogatstvo i raznovrsnost resursa utječu na iskorištavanje i kvalitetu resursa. Pojam „turistički resursi“ definira se kao sva sredstva koja se mogu privesti nekoj korisnoj svrsi u turizmu, pri čemu ti resursi moraju imati visok stupanj privlačnosti kako bi svojim karakteristikama privukli određeni segment turističke potražnje. Dio su cjeline razvoja određenog geografskog područja, a bogatstvo resursima komparativna je prednost u turističkom i gospodarskom razvoju. Cjelokupna ponuda u turizmu temelji se na atraktivnim svojstvima resursa kojima raspolaže.

Atraktivnost turističkog resursa ovisi o stupnju privlačnosti. Stručnjaci i znanstvenici, s obzirom na obilježja turističkih resursa te na svojstvo privlačenja turista, turističke resurse nazivaju i turističkim atrakcijama. Važno je napomenuti da svaki turistički resurs ne mora biti turistička atrakcija, ali je svaka turistička atrakcija i turistički resurs. Turistički resurs, koji ne privlači određeni segment turističke potražnje, nema nikakvo značenje u turizmu. S obzirom da se turizam temelji na atraktivnosti turističkog resursa, najvažnije je turistički resurs sačuvati u izvornom obliku kako zbog prevelike turističke potražnje ne bi izgubio kvalitetu i vrijednost (Čavlek i sur., 2011 : 125 - 130).

4.2. Klasifikacija turističkih resursa

U klasifikaciji turističkih resursa postoji više različitih grupiranja, ovisno o klasifikacijskoj metodi te kriteriju temeljem kojeg se klasifikacija provodi. Najčešća klasifikacija koja se spominje u literaturi jest klasifikacija turističkih resursa prema genskom podrijetlu. Turistički resursi prema genskom podrijetlu dijele se na prirodne i društvene. Prirodni turistički resursi dijele se na: klimatske, geomorfološke, hidrografske, biogeografske i pejzažne. Društveni turistički resursi dijele se na: kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske i ambijentalne (Bilen i Bučar, 2004 : 28).

Kako bi prirodni i društveni resursi bili turistički resursi moraju posjedovati 4 osnovna svojstva turističkih resursa, a to su:

1. mogućnost bavljenja različitim sportsko rekreativnim i drugim aktivnostima
2. određeni stupanj rijetkosti (kuriozitetnosti)
3. znamenitost (važnost)
4. visoka estetska vrijednost resursa.

Nadalje, ukoliko resursi ne posjeduju spomenuta svojstva, ne pripadaju skupini turistički atraktivnih resursa, već su to samo prirodni ili društveni resursi (Čavlek i sur., 2011 : 128).

4.2.1. Prirodni turistički resursi

Prirodni turistički resursi imaju rekreativna svojstva te djeluju na fiziološke funkcije čovjeka, a dijele se na: klimatske, geomorfološke, hidrografske, biogeografske i pejzažne turističke resurse (Čavlek i sur., 2011 : 450).

4.2.1.1. Klimatski turistički resursi

Klimatski turistički resursi imaju utjecaj na fiziološke osobine čovjeka, osjećaj ugodnosti i opuštenosti, a obuhvaćaju klimu i klimatska obilježja područja kao što su insolacija, temperatura zraka, relativna vlažnost zraka, količina i vrste oborina te vjetrovi (Čavlek i sur., 2011 : 445).

Iako postoji mnogo definicija, klima se najčešće definira kao prosječno vrijeme u tijeku jedne godine na nekom području. Pojam “vrijeme“ definira se kao trenutačno stanje atmosfere nad nekim područjem, odnosno skup svih meteoroloških elemenata i pojava u nekom trenutku. I klima a i vrijeme imaju utjecaj na turistička kretanja na nekom prostoru. S obzirom da je vrijeme trenutačno stanje atmosfere na nekom području, ono kratkoročno može utjecati na turistička kretanja neke turističke destinacije. Klima, kao jedan od najvažnijih čimbenika turističke privlačnosti nekog mjesta, regije ili veće prostorne jedinice, dugoročno, pozitivno ili negativno utječe na atraktivnost turističke destinacije. Sukladno tome postoje poticajni i ograničavajući tipovi klime na turistička kretanja (Čavlek i sur., 2011 : 133).

Tablica 2. Poticajni i ograničavajući tipovi klime na turistička kretanja

Poticajni tipovi klime na turistička kretanja	Ograničavajući tipovi klime na turistička kretanja
Umjereno topla klima	Ekvatorijalna klima
Umjerena (svježa) klima	Tropska klima
Planinski tip klime	Pustinjske klime
Hladna klima	Polarna klima

Izvor: (Čavlek i sur., 2011 : 134 – 135)

4.2.1.2. Geomorfološki turistički resursi

Geomorfološki resursi definiraju se kao sve reljefne raznolikosti i bogatstva površinskih i podzemnih oblika zemlje nastalih kao rezultat djelovanja endogenih pokreta i egzogenog modeliranja. Reljefni su oblici planine i planinski lanci, vulkani, klisure, kanjoni, pećine i špilje, polja u kršu te krški reljef. Geomorfološki turistički resursi su svi navedeni oblici uključeni u turizam (Bilen i Bučar, 2004 : 36 - 38).

4.2.1.3. Hidrografski turistički resursi

Hidrografski turistički resursi zajedno s klimom čine najprivlačnije čimbenike razvoja suvremenog turizma bez obzira na vrstu i oblik. Voda se dijeli na vode na kopnu i svjetska mora. Nadalje, vode na kopnu dijele se na tekućice (rijeke i potoke), stajačice (jezera i bare) te na podzemne vode. Svjetska mora i priobalja najprivlačniji su prostori za odmor, zabavu i rekreaciju. Mogućnost kupanja i bavljenja raznim sportovima i rekreacijskim aktivnostima te pozitivno djelovanje mora na zdravlje čovjeka primarni su motivi boravka turista na tim područjima. Rijeke i jezera također pružaju mogućnosti za razne sportove i rekreacijske aktivnosti, a uz razne kuriozitetne pojave čine atraktivan turistički resurs. Kod podzemnih voda najveće značenje za turizam imaju gejziri i termalni izvori. Gejziri su termalni vodoskoci u vulkansko- trusnim zonama. Uz navedene hidrografske resurse potrebno je spomenuti i ledenjake.

Ledenjaci su hidrografski oblici koji se formiraju na planinskim masivima i lancima na velikim visinama i umjerenim geografskim širinama, a privlačan je zbog svojih estetskih vrijednosti (Bilen i Bučar, 2004 : 38 - 42).

4.2.1.4. Biogeografski turistički resursi

Biljni i životinjski svijet ima posebno značenje u turizmu koje se odnosi na usmjeravanje turističke potražnje te na turističku valorizaciju prostora na kojemu se nalazi. Biljne zajednice nalazimo gotovo na svim područjima Zemlje. Biljni svijet u turizmu ima višestruko značenje, a osobito estetsko, dekorativno, higijensko i rekreativno. Vrlo su važne za turizam endemske biljke, najčešće zbog rijetkosti i atraktivnosti. Životinjski svijet za čovjeka ima višestruko značenje: od hrane i odjeće do korištenja životinja kao vučne snage. U turizmu raznolikost životinjskog svijeta omogućuje razne sportsko-rekreativne aktivnosti te održavanje raznih manifestacija kao što su lov, ribolov, fotosafari i sl. Područja bogata određenim vrstama životinjskog svijeta razvijaju karakterističnu gastronomsku ponudu koja može postati prepoznatljiv dio turističke ponude tog prostora. No, kod razvoja turizma potrebno je obratiti pažnju na očuvanje flore i faune kako bi se sačuvala izvorna privlačnost i vrijednost turističkog resursa (Bilen i Bučar, 2004 : 42 - 44).

4.2.1.5. Pejzažni turistički resursi

Pejzažni turistički resursi definiraju se kao jedinstven skup različitih prirodnih i društvenih resursa određenog prostora koji ima raznoliko i višestruko djelovanje na čovjeka pa su zbog toga svrstani u kompleksne turističke motive kretanja. Područja suptropskih i mediteranskih klima još uvijek su najprivlačnija. Ipak, sve više se posjećuju i područja različite rekreativne i kulturne ponude (Čavlek i sur., 2011 : 144).

Tablica 3. Tri osnovna geografska elementa koja tvore svaki pejzaž.

Sastav tla i geomorfološki oblici	Utječu na bogatstvo ili siromaštvo elemenata za aktivan turizam.
Vegetacija	Biljni svijet sa sastavom tla i klimom stvara različiti pejzaž.
Čovjek i njegov utjecaj na pejzaž	U tom smislu su pejzaži ujedno i društveni resursi. Naime, ljudi su važne površine u prirodi preinačili zbog svojih potreba.

Izvor: (Čavlek i sur., 2011 : 144)

Tablica 4. Skupine i podskupine prirodnih pejzaža.

Planinski pejzaž	alpski, pirenejski, karpatski, himalajski...
Nizinski pejzaž ili pejzaž relativno niskog reljefa	panonski, ukrajinski, nizozemski, sjevernoamerički...
Primorski pejzaž	dalmatinski tip obale, andaluzijski...

Izvor: (Čavlek i sur., 2011 : 144)

Prema dosadašnjim istraživanjima primorski i planinski pejzaži turistima su mnogo atraktivniji od nizinskih pejzaža. S aspekta turizma stupanj atraktivnosti pejzaža ne ovisi isključivo o pejzažu, već i o stupnju razvoja turizma određene regije, odnosno države u čijim se granicama pejzaž nalazi kao turistički resurs (Bilen i Bučar, 2004 : 45).

4.2.2. Društveni turistički resursi

Društveni turistički resursi obuhvaćaju sve pojave, objekte, procese i događanja koja kod čovjeka stvaraju potrebu za kretanjem a da bi zadovoljio svoje kulturne potrebe. To su oni sadržaji za koje su vezani atributi estetskog i znamenitog, a stvorili su ih narodi ili etničke skupine u davnoj ili bliskoj prošlosti. Posjetitelji društvenih resursa često su više obrazovne i kulturne razine, a uz to i boljih materijalnih mogućnosti te veće potrošnje u turizmu. Kao što je prethodno navedeno, društveni turistički resursi dijele se na kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske i ambijentalne (Bilen i Bučar, 2004 : 47).

4.2.2.1. Kulturno-povijesni turistički resursi

Kulturno-povijesni turistički resursi definiraju se kao sačuvani ostaci prošlih civilizacija i njihova tehnološka dostignuća, spomenici i pojedini objekti, urbanističke cjeline, umjetnička ostvarenja u kiparstvu i slikarstvu te u drugim granama umjetnosti. Estetska vrijednost navedenih resursa, njihova raritetnost, povijesno značenje te razina umjetničke vrijednosti često su glavni motivi koji privlače različite segmente turističke potražnje.

Iako kulturno-povijesni turistički resursi posjeduju navedene karakteristike, rijetko samostalno djeluju na privlačenje turista, osim ako imaju visok stupanj atraktivnosti. Veliko značenje imaju u upotpunjavanju i obogaćivanju ukupne turističke ponude kao komplementarni motivi privlačenja turista. No, kulturno-povijesni spomenici, umjetnička djela i razne kulturne ustanove nemaju svoje značenje samo u turizmu, već i u obrazovanju. Razne kulturne ustanove čuvaju, proučavaju te preko izložbi predočavaju široj publici etnografske, povijesne i umjetničke vrijednosti neke sredine i čovječanstva (Bilen i Bučar, 2004 : 47).

4.2.2.2. Etnosocijalni turistički resursi

Etnosocijalni turistički resursi definiraju se kao grupa turističkih resursa koji obuhvaćaju cijeli spektar materijalne i duhovne kulture jednog naroda, sve što čini život jednog naroda poput narodnih nošnji, plesova, narodnih igara, pjesama i običaja, kulinarskih vještina i sl. Spomenuti resursi svoju vrijednost ostvaruju zbog činjenice da su neki običaji i narodne umjetnosti gotovo nestali, a viši stupanj obrazovanja turista potiče kulturnu potrebu upoznavanja vlastitih, a još više drugih etnosocijalnih karakteristika. Gospodarskom valorizacijom tih resursa omogućava se njegovanje i zaštita istih (Bilen i Bučar, 2004 : 51 - 52).

4.2.2.3. Umjetnički turistički resursi

Umjetnički turistički resursi definiraju se kao spomenici iz povijesnog i kulturnog razvoja nekog naroda te suvremena dostignuća u arhitekturi, likovnoj, glazbenoj i kazališnoj umjetnosti. Umjetnički turistički resursi najčešće su dopuna ukupnoj turističkoj ponudi, no ovisno o stupnju atraktivnosti, mogu u obliku manifestacija djelovati i kao samostalni motivi turističke ponude (Bilen i Bučar, 2004 : 52).

4.2.2.4. Manifestacijski turistički resursi

Velike kulturne, znanstvene i druge manifestacije uz svoju odgojnu-obrazovnu funkciju upotpunjavaju ukupnu turističku ponudu te znatno utječu na povećanje stupnja atraktivnosti određene turističke destinacije. Važno je napomenuti da se manifestacije ne održavaju zbog turizma, ali turizam svakako utječe na njihov opstanak, kvalitetu pa i vrijeme održavanja. Uz odgojno - obrazovnu funkciju povećanje turističke potrošnje, povećanje zaposlenosti te promocija turističke destinacije najvažnije su funkcije održavanja manifestacija. Prema vrsti manifestacije se dijele na kulturne, zabavne sportske, vjerske, znanstvene i gospodarske. Na posjećenost ne utječe samo vrsta manifestacije, već i vrijeme održavanja, mjesto te važnost manifestacije (Čavlek i sur., 2011 : 151 - 152).

4.2.2.5. Ambijentalni turistički resursi

Ambijentalni turistički resursi definiraju se kao manje ili veće prostorne cjeline koje je stvorio čovjek svojim radom i umijećem a koje su svojim izgledom, tehnikom izvedbe ili funkcijom posebno privlačne za turiste. U spomenute resurse najčešće se ubrajaju suvremeno koncipirane zračne i morske luke, manji urbani prostori poput trgova, zatim različiti tipovi naselja, sportsko-rekreacijski kompleksi te veliki *shopping* gradovi i sl. Ambijentalni turistički resursi rijetko mogu samostalno djelovati, no često imaju veliki turistički posjet pa i njihov utjecaj na atraktivnost drugih turističkih resursa može biti značajan (Čavlek i sur., 2011 : 153).

5. POTENCIJALNI TURISTIČKI RESURSI I VRSTE TURIZMA OPĆINE SVETI ILIJA

S obzirom da su u prethodnom poglavlju navedena objašnjenja i definicije vezane uz terminologiju turističkih resursa, u ovome je dijelu rada provedeno istraživanje područja Općine Sveti Ilija s ciljem otkrivanja potencijalnih turističkih resursa toga područja te svrstavanjem istih u prethodno navedene kategorije.

5.1. Potencijalni prirodni turistički resursi Općine Sveti Ilija

Prirodni turistički resursi dijele se na: klimatske, geomorfološke, hidrografske, biogeografske i pejzažne turističke resurse. Prema kriterijima navedene kategorizacije svrstani su i potencijalni prirodni turistički resursi Općine.

5.1.1. Klimatski resursi Općine Sveti Ilija

Općina Sveti Ilija nalazi na sjeveru Republike Hrvatske. Uzimajući u obzir Köppenovu klasifikaciju klima, karakteristična klima tog područja je umjereno-toplo-kišna klima s toplim ljetom. Sukladno podacima iz tablice 2, Općina Sveti Ilija nalazi se na području klime s poticajnim djelovanjem na turistička kretanja. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 10°C. Najtopliji mjesec je srpanj sa srednjom mjesečnom temperaturom od 19°C, dok je najhladniji siječanj s prosječnom mjesečnom temperaturom od -1°C. Snježni pokrivač javlja se između 45. i 50. dana u razdoblju od listopada do svibnja. Posljednjih se godina primjećuju određene klimatske promjene (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20. 08.2015.).

5.1.2. Hidrografski resursi Općine Sveti Ilija

Na području Općine Sveti Ilija nalazi se nekoliko hidrografskih resursa. U južnom, rubnom dijelu Općine nalazi se vodotok rijeke Bednje. Pošto rijeka teče rubnim dijelom, ujedno predstavlja i južnu granicu Općine. Rijeka teče u smjeru zapad-istok, a vodostaj rijeke ovisi o padalinama. Kao svoje pritoke rijeka Bednja prima kanal Bužanić i potoke Brodišće, Beletinec, Krušljevec i Slugovine. Potok Beletinec najduži je potok u Općini Sveti Ilija, a teče kroz istoimeno naselje (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20.08.2015.).

Potok Piškorinica pripada slivu rijeke Plitvice te je ujedno i glavni recipijent potoka koji se slijevaju s južnih obronaka Varaždinsko-topličkog gorja. Kvaliteta vode rijeke Bednje je 3. kategorije, dok je propisana kvaliteta vode 2. kategorije (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20.08.2015.).

5.1.3. Biogeografski resursi Općine Sveti Ilija

Općina Sveti Ilija nalazi se na prostoru relativno visokog stupnja bioraznolikosti. Glavi “izvor“ raznolikog biljnog i životinjskog svijeta Općine Sveti Ilija su šume koje zauzimaju 373 ha. odnosno 3.73 km². Uzimajući u obzir površinu Općine, šume zauzimaju relativno velik udio od 21.65% ukupne površine. U središnjem dijelu nalaze se najveće površine šuma. Najzastupljenije šumske zajednice su šume hrasta kitnjaka i običnog graba, zatim šume crne johe s drhtavim šašem, šume kitnjaka i običnog graba, šume kitnjaka i običnog graba s trepavičastim šašem, šume kitnjaka s bekicama, šume kitnjaka i pitomog kestena, šuma bukve s bekicama te umjetno podignute šume crne johe, bagrema, ariša, obične smreke, američkog borovca i običnog bora i borovca. U spomenutim šumama rastu mnoge biljne vrste pa i one ugrožene poput visibaba i proljetnog drijemovca (zvončića). Šume pružaju stanište mnogim životinjama kao što su srne i lisice, a posebno i pticama (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20.08.2015.).

Na cjelokupnom području Općine Sveti Ilija nalaze se brojne zaštićene i ugrožene biljne i životinjske vrste. Podaci iz „Crvenih knjiga“ navode da je šire područje Općine potencijalno ili stvarno stanište brojnim ugroženim i zaštićenim životinjskim vrstama poput vjeeverica, vidre, bijele čaplje, europskog zeca, zatim potočne mreke, karasa, barske kornjače, goluba dupljaša, puha lješnikara i dr. Na području Općine zabilježena je biljna vrsta *Fritillaria meleagris* (kockavica) zaštićena i ugrožena na nacionalnoj razini. Provedenom akcijom prebrojavanja utvrđeno je da se najveća nalazišta kockavice, uzimajući u obzir područje Varaždinske županije, nalaze na području Općine Sveti Ilija na livadama južno od potoka Piškornice. Područje Slugovina (jugoistočni dio općine), zatim područje šume Vučenice (zapadni dio općine) te područje uz rijeku Bednju (južni dio općine) vrijedna su krajobrazna područja koja zahtijevaju primjenu visokih kriterija zaštite prostora i okoliša (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20. 08.2015.).

Slika 3. Šumske zajednice u jugozapadnom dijelu Općine Sveti Ilija

Izvor: Vlastita fotografija autora

5.1.4. Pejzažni resursi Općine Sveti Ilija

Mozaik kultiviranih poljoprivrednih zemljišta, vinogradi, razni objekti poput kuća, drvenih klijeti, sakralnih objekata te dvoraca čine društvenu komponentu pejzaža Općine Sveti Ilija. Prirodna obilježja poput brežuljkastog krajolika, šuma, rijeka i potoka te bioraznolikost flore i faune u kombinaciji s društvenim resursima stvaraju jedinstven pejzaž i obavezan dio turističke ponude Općine Sveti Ilija.

Slika 4. Primjer pejzaža u naselju Beletinec

Izvor: Vlastita fotografija autora

5.2. Potencijalni društveni turistički resursi Općine Sveti Ilija

Društveni turistički resursi dijele se na: kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske i ambijentalne turističke resurse. Prema kriterijima navedene kategorizacije svrstani su i potencijalni društveni turistički resursi Općine Sveti Ilija.

5.2.1. Kulturno- povijesni resursi Općine Sveti Ilija

Na području Općine Sveti Ilija nalazi se nekoliko vrijednih kulturno-povijesnih znamenitosti. Dvorac Seketin najstariji je kulturno-povijesni spomenik u Općini. Nadalje, crkva Svetog Ilije u naselju Sveti Ilija te crkva Svi Sveti u Beletincu sakralni su objekti velike vrijednosti i obavezan dio potencijalne turističke ponude.

5.2.1.1. Dvorac Seketin

Brežuljkasti krajolik Varaždinbrega oduvijek je bio privlačan Varaždincima. Blagi brežuljci omogućavali su vinogradarstvo što je rezultiralo podizanjem klijeti, skromnih kuća, ali i dvoraca. Bogati pojedinci i redovnici pretvarali su brežuljke u vlastite oaze mira i spokoja, ali i uživanja. Dvorac Seketin nalazi se na velikom imanju u istoimenom naselju, na brijegu zvanom Gajski vrh. Iako se u Hrvatskom zagorju dvorci grade potkraj 16. st., dvorac Seketin prvi puta se spominje već 1247. godine kao vinogradarska kurija kojoj je vlasnik bio Nezdaša. Krajem 19. st. dvorac dobiva svoj sadašnji oblik. Kroz povijest izmijenilo se mnogo vlasnika. Legenda govori o prisutnosti križara te da je kapelica u sastavu dvorca nastala u vrijeme prisutnosti pavlina. Vlasnici dvorca bile su i obitelji Patačić i Drašković. U 19. st. mijenja se mnogo vlasnika. 1907. godine dvorac kupuje varaždinski župan Stjepan Belošević koji 1919. parcelira imanje i prodaje dvorac Ivanu Cepancu. Dvorac je kupljen s namjerom da ga se sruši i rasproda cigla, no narod je to spriječio. Uskoro dvorac dolazi u vlasništvo obitelji Puttar te je sada u vlasništvu poznate hrvatske primadone Nade Puttar - Gold. Kula dvorca ima posebnu vrijednost. U njoj se nalazi etnografska zbirka narodne materijalne kulture. Na kuli je postavljen tzv. „Puttarov teleskop“ koji pruža prekrasan pogled na varaždinsku i međimursku dolinu. Ukupan doživljaj dvorca upotpunjava i legenda koja govori kako oko dvorca lutaju duhovi redovnika.

Bijeli redovnici lutaju vinogradima, a kad je pun mjesec pod starom brezom sjedi pater i prede te ga ne valja smetati (Đurić i Feletar, 1992 : 50 - 52).

Svojom poviješću, kulturnim i etnografskim vrijednostima dvorac Seketin predstavlja kvalitetan potencijalan turistički resurs Općine Sveti Ilija. Ipak, važno je napomenuti da je imanje zajedno s dvorcem u privatnom vlasništvu te je trenutno stavljeno na prodaju.

Slika 5. Kula dvorca Seketin u naselju Seketin

Izvor: Vlastita fotografija autora

Slika 6. Jedna od prostorija s autohtonim predmetima u dvorcu Seketin

Izvor: <http://www.njuskalo.hr/image-w920x690/nekretnine/vikendica-seketin-100-m2-slika-23400079.jpg> (02.09.2015.)

5.2.1.2. Crkva svetog Ilije

Crkva svetog Ilije nalazi se u istoimenom naselju. Prvi spomen sakralnog objekta spominje se 1334. godine. Iste godine proveden je i prvi popis župa Zagrebačke biskupije. Na tom lokalitetu izgrađena je gotička crkva. Crkva je imala svetište s dva prozora, sakristiju, toranj i dva portikusa, a u sredini se nalazio križ. 1675. godine proširena je izgradnjom novog svoda u lađi te izgradnjom nove sakristije. Godina izgradnje crkve nije poznata. Pretpostavlja se da je izgrađena u prvoj polovici 16. st. Gotička crkva je 1914. godine srušena kako bi na istoj lokaciji bila izgrađena nova crkva (Vukičević – Samaržija, 1993 : 238 - 239).

Nova crkva posvećena je svetom Iliji proroku, zaštitniku zrakoplovaca i cepelina te čuvaru od groma i oluje. U crkvi se nalazi glavni oltar sa slikom sv. Ilije. S desne strane oltara nalazi se sv. Petar, a s lijeve sv. Pavao. Osim glavnoga oltara u crkvi se nalaze dva manja oltara posvećena Presvetom Srcu Isusovom te Presvetom Srcu Marijinom. Crkva je ukrašena brojnim freskama od kojih je najvažnija ona sv. Ilije kako nebom juri na vatrenim kolima.

Slika 7. Crkva svetog Ilije u naselju Sveti Ilija

Izvor: Vlastita fotografija autora

Slika 8. Oltar crkve svetog Ilije

Izvor: Vlastita fotografija autora

5.2.1.3. Crkva Svi Sveti

Župna crkva Svi Sveti nalazi se u naselju Beletinec na zaravanku brijega iz kojeg se pruža prekrasan pogled prema bednjanskoj dolini. Prvi spomen crkve, kao župne crkve Svi Sveti, nalazi se u popisu iz 1501. godine, a posjed i lokalitet spominju se mnogo ranije. U 17. i 18. stoljeću crkva je imala ulogu kapele Župe svetog Ilije, no danas je ponovno župna crkva posvećena sv. Ani. Crkva Svi Sveti građena je krajem 15. st. To je jednobrodna, longitudinalna građevina sa svetištem i sakristijom na sjevernoj strani. Iz vremena gotike u svetištu je ostala izvorna ljuska prostora. Nad svetištem se nalazi križni svod. U sakristiji, na začelnom zidu, nalazi se izvoran prozorčić iz vremena gotike (Vukičević – Samaržija, 1993 : 148).

Slika 9. Crkva Svi Sveti u naselju Beletinec

Izvor: Vlastita fotografija autora

Slika 10. Unutrašnjost crkve Svi Sveti

Izvor: Vlastita fotografija autora

Na južnom zidu naslikane su se freske, no postoji mogućnost da postoje dva sloja. Iako je crkva starosti više od pola tisućljeća, nije pretrpjela neke velike promjene, odnosno proširenja ili oštećenja koja bi promijenila njezin izvorni izgled. Sukladno tome opis iz 1675. godine vjerodostojan je izvor koji opisuje njezin tadašnji, ali i današnji izgled (Vukičević – Samaržija, 1993 : 148).

Crkva Svi Sveti mala je crkva s obilježjima gotike koja samostalno možda ne bi mogla konkurirati na turističkom tržištu, no zajedno s okolinom čini jednu posebnu duhovnu i materijalnu cjelinu

5.2.2. Etnosocijalni resursi Općine Sveti Ilija

Podaci o prisutnosti stanovnika na području današnje Općine Sveti Ilija sežu od 13. st. kada je područjem gospodarila obitelj Patačić te u 14. st. kada je 1334. godine osnovana Župa sv. Ilije. S obzirom da se nalazi na brežuljkastom području, tzv. „gorice“ odnosno vinogradi postali su kruh i osnova egzistencije stanovništva. Vinorodni brežuljci privlačili su stanovništvo pa su se počele krčiti šume i graditi razne klijeti, kurije, ali i siromašne „hižice“. Kvalitetna vina zajedno s vinogradima i prekrasnom prirodom pružali su inspiraciju za mnoga književna i publicistička djela koja su sačuvala i obogatila kulturu tog područja, a najpoznatija su djela pjesnika Zvonka Milkovića te spisatelja Branka Svobode. Pošto su seljaci živjeli u siromaštvu i bijedi, mnoge su alate i stvari sami ručno izrađivali. Zahvaljujući agronomu Velimiru Puttaru, veliki dio predmeta sačuvan je u kuli dvorca Seketin (Đurić i Feletar, 1992 : 48 - 51).

Velika zbirka raznovrsnih autohtonih predmeta i alata nalazi se u Pastoralnom centru „Vilim Cecelja“ u naselju Sveti Ilija. Po zidovima su izloženi razni alati za obradu zemlje i vinograda, a sa stropa vise čitava zaprežna kola. Stropovi su ukrašeni lusterima koji su napravljeni od raznih veličina kotača nekadašnjih zaprežnih kola. Čitava dvorana nalikuje na muzej koji prikazuje težak život stanovništva iz prošlih vremena.

Slika 11. Starinska zaprežna kola u Pastoralnom centru „Vilim Cecelja“

Izvor: Vlastita fotografija autora

Slika 12. Predmeti iz nekadašnjeg svakodnevnog života stanovništva Općine Sveti Ilija

Izvor: Vlastita fotografija autora

Kulturno-umjetničko društvo „Beletinec“ glavni je nositelj kulturnih događanja u Općini. Društvo je podijeljeno u tri skupine: mješoviti zbor, tamburaški orkestar i vezilje. Djelovanje društva očituje se kroz njegovanje narodne nošnje, smotre folklora, te organizacije kulturno-zabavne manifestacije „Anino u Beletincu“. Društvo je pokrenulo zanimljiv projekt pod imenom „Od konoplje do platna“ kojim se prikazuje proces obrade platna sve od sjetve do gotovog platna (<http://opcina-sveti-ilija.hr/kud-beletinec/> 25.08.2015.).

Upravo ti izumrli zanati stvaraju prave prilike za kreiranje turistički atraktivnog proizvoda, a turizam svojim učincima pomaže u očuvanju i njegovanju tih zanata.

5.2.3. Manifestacijski resursi Općine Sveti Ilija

Tijekom godine u Općini Sveti Ilija održavaju se dvije manifestacije. Obje manifestacije održavaju se povodom proštenja. Proštenje je kao i nekada još uvijek vrlo važan događaj za lokalno stanovništvo. Uz proštenja, svake se godine održavaju zabave i razni događaji. Održavanje manifestacija upotpunjuje turističku ponudu Općine Sveti Ilija, a prihodima od turizma omogućio bi se kontinuirani razvoj i obogaćivanje manifestacija raznim sadržajima. No, posebnu pažnju treba posvetiti očuvanju osnovnih motiva održavanja tih manifestacija.

5.2.3.1. Proštenje u Svetom Iliji

Sveti Ilija prorok zaštitnik je zrakoplovaca i cepelina, čuvar od oluje groma i vatre, a priziva ga se za pomoć u nevolji. Vjerovalo se da svojim vatrenim kolima juri po oblacima zbog čega dolazi do grmljavine. U čast svetom Iliji proroku, svake godine 20. srpnja održava se misno slavlje u crkvi svetog Ilije te proštenje u naselju Sveti Ilija, odnosno tzv. „Ilijevo“. Posljednjih godina manifestacija traje 3 dana. Na dan proštenja slavlje traje čitav dan, a sastoji se od 3 misna slavlja. Nakon mise tradicija je običi štandove s igračkama te s tradicionalnim hrvatskim proizvodima poput medenjaka, medovine (alkoholno piće od meda) i licitarskog srca. Slavlje završava zabavom pod šatorom. Ostala dva dana održava se večernja zabava pod šatorom.

5.2.3.2. Proštenje u Beletincu

Kulturno-zabavna manifestacija „Anino u Beletincu“ održava se svake godine povodom proštenja svete Ane, no ne ovisi o datumu proštenja. Manifestacija se održava tri večeri zaredom, a svaka večer sastoji se od mnogo različitih sadržaja s početkom u 18 sati. Neki od najznačajnijih sadržaja su dječja smotra folklora te revijalna smotra koja 2015. bilježi 10. obljetnicu. Naravno, program večeri završava zabavom pod šatorom. Svojim sadržajima, manifestacija je namijenjena za posjetitelje sve starosne dobi što je i za turizam vrlo poželjno.

Slika 13. Dječja smotra folklora povodom manifestacije „Anino u Beletincu“

Izvor: http://www.medjimurskifolklor.com.hr/portal/images/71StrigovaBeletinci/8207767_orig.jpg (25.08.2015)

5.3. Oblici turizma pogodni za razvoj u Općini Sveti Ilija

Sukladno prirodnim i društvenim resursima Općine Sveti Ilija te uzimajući u obzir njihovu vrijednost i potencijal za razvoj turizam, specifični oblici turizma najpogodniji su za razvoj na spomenutom području.

Specifični oblici turizma definiraju se kao posebna skupina turističkih kretanja koja su uvjetovana određenim dominantnim turističkim motivom koji turističkog potrošača pokreće na putovanje u destinaciju čija je turistička ponuda sadržajima prilagođena ostvarenju doživljaja vezanih uz dominantan interes tog potrošača. Postoje dvije skupine specifičnih oblika turizma. Dakle, postoje specifični oblici turizma koji se temelje na prirodnim resursima i oni kojima se turistička ponuda temelji na društvenim resursima (Čavlek i sur., 2011 : 40).

Tablica 5. Podjela specifičnih oblika turizma

Specifični oblici turizma zasnovani na prirodnim resursima	Specifični oblici turizma zasnovani na društvenim resursima
Zdravstveni turizam	Kongresni turizam
Sportski turizam	Kulturni turizam
Nautički turizam	Gastronomski turizam i enofilski turizam
Ekoturizam	Manifestacijski turizam
Seoski turizam	Vjerski turizam
Lovni i ribolovni turizam	
Naturizam	
Robinzonski turizam	

Izvor: (Čavlek i sur., 2011 : 40)

Prirodni i društveni resursi Općine Sveti Ilija pružaju uvjete za razvoj nekoliko specifičnih oblika turizma, a to su: sportski turizam, seoski turizam, gastronomski turizam, ribolovni turizam, kulturni turizam, vjerski turizam te manifestacijski turizam.

Sportski turizam definira se kao specifičan oblik turizma koji uključuje aktivnosti sportaša, zatim osoba koja se sportom bave iz rekreativnih razloga te gledatelja i putnika. Uvjet je da se navedene aktivnosti poduzimaju u mjestu izvan mjesta stalnog boravka, a u trajanju ne duljem od godine dana (Čavlek i sur., 2011 : 452).

Zahvaljujući krajoliku te gotovo netaknutoj prirodi, omogućeno je provođenje sportsko-rekreacijskih aktivnosti poput pješaćenja i trčanja. Uz relativno niska ulaganja dobro uređeni poljski i šumski putovi mogu poslužiti kao staze za tzv. „*off road*“ biciklizam i motociklizam, što bi pogodovalo razvoju avanturističkog turizma.

Slika 14. Primjer potencijalne staze za „*off road*“ biciklizam/motociklizam

Izvor: Vlastita fotografija autora

Na području Općine djeluju i dvije sportsko-rekreacijske udruge. Sportsko-rekreacijska udruga „Seketin“ osnovana je 2009. godine. Udruga je zaslužna za uređenje sportskog centra na otvorenom u Slugovinama gdje je osim nogometnog igrališta uređeno i igralište za djecu. Neki od glavnih ciljeva udruge su očuvanje, održavanje, poboljšanje i unapređenje psihofizičkih sposobnosti i zdravlja čovjeka te promicanje i unapređenje sportske rekreacije. U gotovo istom smjeru djeluje i Društvo za rekreaciju „Doljan“ čiji je glavni cilj organizacija sportskih manifestacija (<http://opcina-sveti-ilija.hr/rekreativno-sportska-udruga/> 26.08.2015.).

Tenisko igralište, koje se nalazi u naselju Seketin, mnogo je privlačnije od onih u gradu okruženih betonskim zgradama i neprekidnom bukom. Navedeni resursi uz djelovanje udruge te u suradnji s lokalnom vlašću pružaju kvalitetne uvjete i mogućnosti za razvoj sportsko- rekreacijskog turizma.

Slika 15. Sportsko-rekreacijski centar „Slugovine“

Izvor: Vlastita fotografija autora

Na području Općine djeluje i Sportsko-ribolovni klub „Keder“ koji se brine o ribnjacima u naselju Beletinec. Sukladno tome, ribolov je također potencijalan oblik turizma u Općini Sveti Ilija (<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> 20. 08.2015.).

Kulturna baština Općine Sveti Ilija omogućuje i razvoj kulturnog turizma. Dvorac Seketin svojom je poviješću, etnografskom zbirkom pa i legendama najvrjedniji resurs u tom segmentu turističke ponude. Pastoralni centar „Vilim Cecelja“ svojom etnografskom zbirkom autohtonih predmeta i alata, uz opis nekadašnjeg života na području općine, zanimljiv je i važan resurs ne samo za turizam već i za lokalno stanovništvo. Nadalje u Općini se nalazi i nekoliko sakralnih objekata. Župna crkva svetog Ilije te župna crkva Svi Sveti u Beletincu glavni su sakralni objekti, ali i resursi za razvoj vjerskog turizma. Osim navedenih objekata na području Općine nalaze se mnoge kapelice i raspela od kojih valja spomenuti kapelicu Presvetog Trojstva i kapelicu navještenja Majci Božjoj u naselju Sveti Ilija. Općina Sveti Ilija relativno je mala lokalna zajednica što omogućuje uključivanje rekreacije kao načina obilaska kulturnih i sakralnih objekata. Mogućnost razgledavanja biciklima ili pak pješaćenjem uz prekrasnu prirodu stvara poseban doživljaj u kojem se čovjek može posvetiti svojem istinskom „JA“.

Seoski turizam neizostavan je dio potencijalne turističke ponude Općine Sveti Ilija. Izletnički turizam „Kod Barbare“ zaokružuje turistički doživljaj svojom jedinstvenom gastronomskom ponudom. Priprema jela po domaćim i starim običajima te proizvodnja vlastitog vina i domaćih žestokih pića zasigurno ostavlja pozitivan dojam. S obzirom da je vinogradarstvo i vinova loza potaknula naseljavanje ovoga kraja, uloga Udruge vinogradara i voćara „Grozdek“ manifestirala bi se kroz upoznavanje posjetitelja s ovdašnjim vrstama vinove loze te s cjelokupnim modernim, ali i starinskim procesom pravljenja vina.

Slika 16. Izletnički turizam „Kod Barbare“ sa izloženom starinskom prešom za grožđe

Izvor: <http://static.panoramio.com/photos/large/13666219.jpg> (02.09.2015.)

6. ZAKLJUČAK

Općina Sveti Ilija svojim smještajem, prirodnim i društvenim resursima pruža optimalne uvjete za razvoj turizma. Istraživanjem i proučavanjem trenutnog stanja i razvoja turizma potrebno je naglasiti da je turistički potencijal spomenutog područja gotovo zanemaren. Postoji mnogo različitih pozitivnih i negativnih čimbenika koji utječu na razvoj turizma u Općini Sveti Ilija. Tijela lokalne uprave relativno malo pažnje posvećuju razvoju turizma, ali i upoznavanju lokalnog stanovništva s brojnim vrijednostima i znamenitostima koje se nalaze na tom području. Veliki nedostatak jest i činjenica da Općina nema turističku zajednicu. Osnivanjem turističke zajednice postojalo bi tijelo koje bi se bavilo prepoznavanjem potencijalnih turističkih resursa, zatim kreiranjem turističkog proizvoda i turističke ponude, promocijom, ali i podizanjem svijesti lokalnog stanovništva o važnosti turizma u cjelokupnom razvoju Općine.

S obzirom da se na području Općine nalazi mnogo biljnih i životinjskih vrsta, pa i one ugrožene, potrebno je razvijati turizam u skladu s prirodom. Najvažnije je zaštititi okoliš od devastacije, raznih zagađenja poput buke, ispušnih plinova, svjetla te smeća kako bi se sačuvao izvorni izgled, odnosno izvorni resursi koji su i privukli turističku potražnju. Osim prirode, u obzir treba uzeti i lokalno stanovništvo. U razvoj turizma potrebno je uključiti i lokalno stanovništvo, ali i omogućiti normalan svakodnevni život istih. Kako bi se u što većoj mjeri postigla ravnoteža između prirode, lokalnog stanovništva i turizma, razvoj specifičnih oblika turizma poput kulturnog, sportsko -rekreacijskog te vjerskog najbolje je rješenje za Općinu Sveti Ilija. Danas je turizam najveća industrija svijeta i u mnogim mjestima ogroman kotač razvoja. Da bi se prirodni i društveni resursi na navedenom lokalitetu mogli što bolje turistički i ekonomski valorizirati, potrebno je ulagati u obrazovanje i obrazovni sustav turističkog kadra. Danas su netaknuti turistički resursi sa svojim turističkim sadržajima puno zanimljiviji u odnosu na svjetski poznate turističke atrakcije. Uz kvalitetno osmišljenu promociju, obrazovani kadar i prije svega održivi razvoj navedene turističke destinacije, moguća je i dobra ekonomska valorizacija resursa na obostrano zadovoljstvo, kako lokalnog stanovništva tako i samih posjetitelja.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Bilen, M.; Bučar, K. 2004. *Osnove turističke geografije*. 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Mikrorad. Zagreb.
2. Čavlek, N.; Bartoluci, M.; Prebežac, D.; Kesar, O. i sur. 2011. *Turizam, ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Školska knjiga. Zagreb.
3. Đurić, T.; Feletar, D. 1992. *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske* 4. dopunjeno izdanje. Biblioteka Cvrčak. Koprivnica.
4. Vukičević – Samaržija, D. 1993. *Gotičke crkve Hrvatskog zagorja*. Institut za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Internet:

1. Općina Sveti Ilija, *Općenito o općini*.
<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> (10.07.2015).
2. Općina Sveti Ilija, *Općenito o općini – demografija*.
<http://opcina-sveti-ilija.hr/demografija-2/> (10.07.2015.).
3. Općina Sveti Ilija, *Općenito o općini – povijest*.
<http://opcina-sveti-ilija.hr/povijest/> (10.07.2015.).
4. Općina Sveti Ilija, *Općenito o općini - prirodna obilježja i prirodni resursi*.
<http://opcina-sveti-ilija.hr/opcenito-o-opcini/> (20. 08.2015.).
5. Općina Sveti Ilija, *Ustanove i udruge - Kulturno umjetničko društvo Beletinec*.
(<http://opcina-sveti-ilija.hr/kud-beletinec/>) (25.08.2015.).
6. Općina Sveti Ilija, *Ustanove i udruge – rekreativno-sportske udruge*.
(<http://opcina-sveti-ilija.hr/rekreativno-sportska-udruga/>) (26.08.2015.).
7. *Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma*. Narodne novine, 152/08. <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> (14.07.2015.).

Popis grafikona, slika i tablica

Popis grafikona:

Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika Općine Sveti Ilija od 1991. do 2011. godine.	8
Grafikon 2. Dobna struktura stanovništva Općine Sveti Ilija	9

Popis slika:

Slika 1. Položaj Općine Sveti Ilija u odnosu na teritorij Republike Hrvatske	6
Slika 2. Položaj Općine Sveti Ilija u odnosu na Grad Varaždin.....	7
Slika 3. Šumske zajednice u jugozapadnom dijelu Općine Sveti Ilija.....	23
Slika 4. Primjer pejzaža u naselju Beletinec.....	23
Slika 5. Kula dvorca Seketin u naselju Seketin.....	25
Slika 6. Jedna od prostorija s autohtonim predmetima u dvorcu Seketin	25
Slika 7. Crkva svetog Ilije u naselju Sveti Ilija.....	26
Slika 8. Oltar crkve svetog Ilije	27
Slika 9. Crkva Svi Sveti u naselju Beletinec	28
Slika 10. Unutrašnjost crkve Svi Sveti.....	28
Slika 11. Starinska zaprežna kola u Pastoralnom centru „Vilim Cecelja“	30
Slika 12. Predmeti iz nekadašnjeg svakodnevnog života stanovništva Općine Sveti Ilija.....	30

Slika 13. Dječja smotra folklora povodom manifestacije

„Anino u Beletincu“ 32

Slika 14. Primjer potencijalne staze za „*off road*“ biciklizam/motociklizam .....34**Slika 15.** Sportsko-rekreacijski centar „Slugovine“ .....35**Slika 16.** Izletnički turizam „Kod Barbare“ sa izloženom starinskom prešom za grožđe ..... 37**Popis tablica:**

Tablica 1. Kretanje broja stanovnika Općine Sveti Ilija od 1991. do 2011. godine..... 8

Tablica 2. Poticajni i ograničavajući tipovi klime na turistička kretanja..... 15

Tablica 3. Tri osnovna geografska elementa koja tvore svaki pejzaž..... 17

Tablica 4. Skupine i podskupine prirodnih pejzaža 17

Tablica 5. Podjela specifičnih oblika turizma 33